

เคหการเกษตร

Kehakankaset

Circulation: 50,000

Ad Rate: (FC) 22,000 (BW) 22,000

Section: -/-

วันที่: พุธ 1 - ศุกร์ 31 มกราคม 2563

ปีที่: 44

ฉบับที่: 1

หน้า: 61 (เต็มหน้า), 63 to 69

จำนวนหน้า: 8

ADValue: (B/W) 176,000

(FC) 176,000

PRValue (x3): (B/W) 528,000

(FC) 528,000

หัวข้อข่าว: เกษตรไทย 2020 จะอยู่กันอย่างไร?

เรื่อง : เปรม ณ สงขลา

สวัสดีปีใหม่ ๒๕๖๓

เกษตรไทย 2020 จะอยู่กันอย่างไร ?

△ (อ้างอิงรูปภาพจากบริษัทไทยรุ่งเรือง อุตสาหกรรม จำกัด ดีพิมพ์ลงในวารสารเคหการเกษตรฉบับเดือนพฤษภาคม 2558 เรื่อง พลิกโฉมเกษตรไทยด้วยเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ)

Thai agriculture 2020

To welcome the new year, Mr.Prem Na Songkhla has gathered the past important events that's happened in 2019, especially in durian crop. The most popular crop of all time, last year. The production area is still increasing both local and other Asean countries. What will be the future of Thai durian? What should concern growers and how to prepare for the change...

เคหการเกษตร 43 ปี ผ่านร้อนผ่านหนาว สู่ปี 2563

สวัสดีปีใหม่ครับ ฉบับนี้ขอเกริ่นสั้นแบบยาวนิดนะครับ คำถามที่ใคร ๆ อยากรบาก็คือมุมมองในปี 2563 นี้ภาคเกษตรจะเป็นอย่างไร จะอยู่กันอย่างไร ผมขอเสนอมุมมองแบบรวบรัดดังต่อไปนี้ครับ

061
เคหการเกษตร
| 2563 |

เดทการเกษตร

Kehakankaset

Circulation: 50,000

Ad Rate: (FC) 22,000(BW) 22,000

Section: -/-

วันที่: พุธ 1 - ศุกร์ 31 มกราคม 2563

ปีที่: 44

ฉบับที่: 1

หน้า: 61(เต็มหน้า), 63to69

จำนวนหน้า: 8

ADValue: (B/W) 176,000

(FC) 176,000

PRValue(x3): (B/W) 528,000

(FC) 528,000

หัวข้อข่าว: เกษตรไทย 2020 จะอยู่กันอย่างไร?

สิ่งที่ภาคการเกษตรไทยกำลังเผชิญ

- ขาดแคลนแรงงาน
- เกษตรกรอายุมากขึ้น
- กฏระเบียบด้านสุขอนามัยพืช
- อากาศแปรปรวน
- การลด ละ เลิกสารเคมี
- การเข้ามาของผัก/ผลไม้ต่างประเทศ
- เทคโนโลยีพลิกโลก
- การขยายอิทธิพลของจีน
- การพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ

เกษตรไทย 2020 จะอยู่กันอย่างไร

เรื่องความเป็นไปในปี 2563 คงเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากอดีตทั้งปี 2562 และก่อนปี 2562 มาแล้ว โดยเฉพาะเรื่องหลัก ๆ ที่เรากำลังเผชิญ ได้แก่เรื่อง

- การขาดแคลนแรงงาน
- เกษตรสูงวัยของเกษตรกรลดลง
- วิกฤติภูมิอากาศ
- กฏระเบียบด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่เข้มงวดขึ้น
- การทะลักเข้ามาของผักและผลไม้จากต่างประเทศ
- เทคโนโลยีที่พลิกโลก (disruptive technology)

ทำให้วิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมไทยเปลี่ยนไปอย่างถาวรทั้ง ด้านบวกและลบ

- การพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพโดยเฉพาะพลังงานจากพืช
- การขยายอิทธิพลของมังกรจีนยุคใหม่
- การพยายามขับเคลื่อนนโยบายลด ละ เลิกสารเคมีทางการเกษตรยังคงดำเนินต่อไป

“ เรื่องราวเหล่านี้กำลังเป็นไป ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่ประการใด ผมคงขอยกความเฉพาะบางประเด็นไว้เป็นข้อเตือนใจบางส่วนเท่านั้นนะครับ ”

063
เดทการเกษตร
| 2563 |

สมาร์ทฟาร์ม

ที่เป็นคำที่ทันสมัย เช่นเครื่องจักรกลที่ขับเคลื่อนด้วยตัวเอง โดรนพ่นสารเคมี ตลอดจนฟาร์มติดเซ็นเซอร์ รวมทั้งการพยากรณ์อากาศเฉพาะพื้นที่ทั้งหลาย ผมพยายามติดตามเรื่องนี้พร้อมทั้งทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติเองที่สวนของตัวเอง ร่วมกับสถาบันการศึกษา อย่างสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแปลงศึกษาสำหรับผู้สนใจ โดยช่วงหนึ่งก่อนหน้านี้ก็ได้มีโอกาสไปร่วมโครงการสมาร์ทฟาร์มของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติอยู่ระยะหนึ่ง ทำให้ทราบว่าการทำวิศวกรรมกับระบบการเกษตรต้องอยู่ด้วยกัน สมาร์ทฟาร์มจึงจะขับเคลื่อนได้ ตัวเครื่องมือไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูป จะต้องมีการวิจัยพื้นฐานในเรื่องความต้องการของพืชที่สภาพแวดล้อมเฉพาะพื้นที่นั้นรองรับ เพื่อนำไปสู่ความแม่นยำในการจัดการ คือให้ได้ทั้งความแม่นยำและสมาร์ท ประเด็นคือเครื่องมือสามารถหลายชิ้น เช่นตัวช่วยควบคุมแทรกเตอร์

▲ การทำงานของรถแทรกเตอร์อัจฉริยะแบบไร้คนขับ

ต้องอาศัยการบริการจากสัญญาณดาวเทียม GNSS ที่ควบคุมโดยสำนักคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) โดรนก็จะต้องมีเครื่องมือที่เรียกว่า RTK ในการทำให้การบินมีความแม่นยำ ซึ่ง RTK มีราคาแพงมาก หากทั้งเครื่องมือและพื้นฐานข้อมูลงานวิจัยไม่ครบ การนำไปใช้ในลักษณะขาด ๆ เกิน ๆ ผลที่ได้ก็คือขาด ๆ เกิน ๆ นั่นเอง เป้าหมายในการพัฒนาการจัดการผลิตที่ไม่สามารถเป็นไปตามที่คาดหวังได้

รูปแบบการพ่นสารอารักขาพืชในนาข้าวด้วยโดรนหรืออากาศยานไร้คนขับ

ดังนั้นความสำเร็จในสมาร์ท อกริคเจอร์ จะต้องพร้อมทั้งงานวิศวกรรมเกษตรและเกษตรกรจนเป็นนิเวศหนึ่ง โดยเฉพาะเงินทุนในการลงทุนที่ควรมีการรวมกลุ่มและบริการกัน ใช้แบบชุมชนหรือสหกรณ์ ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมไทย ระบบกลุ่มหรือสหกรณ์นั้นยังยากที่จะเป็นไป ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือหลายชิ้นมีราคาแพง หากจุดคุ้มทุนได้ยากเมื่อเทียบกับราคาผลผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขณะที่เครื่องมือเหล่านี้จะต้องมีการบริการซ่อมบำรุงรักษาที่เพียงพอด้วย

อย่างไรก็ตามเทคโนโลยี 5 จีที่กำลังจะประมูลในปีนี้ (2563) จะทำให้โฉมหน้าเกษตรไทยเปลี่ยนแปลงไปอีกมาก “ทั้งการยกระดับในบางกลุ่มและการยิ่งถูกทิ้งห่างออกไปในกลุ่มที่ปรับตัวไม่ทัน”

“ การแบน 3 สารฯ แบบจับพลับ เป็นการขำตัดตอนเกษตรกรและ เกษตรกรรมไทยให้ลดจำนวนลง ”

ผลงานชิ้นโบว์แดงของรัฐบาลใหม่หลังการเลือกตั้งชุดนี้คือ การผลักดันการแบนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของคณะกรรมการวัตถุอันตรายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและกำลังเดินหน้าบังคับใช้ เหตุผลหลักคือเรื่องสุขภาพ แต่เหตุผลจริงมีเบื้องหลังของผลประโยชน์ก้อนใหญ่ดังที่ทราบกัน

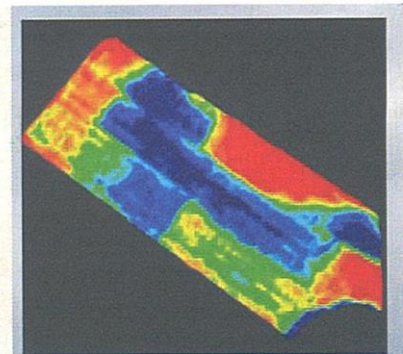
43 ปีของเคหการเกษตรที่ผ่านมาไม่เคยพบเหตุการณ์ที่มีการใช้อำนาจไม่เป็นธรรมต่อภาคเกษตรกรรมอย่างเป็นกระบวนการ ทั้งการแบน 2 สารเคมีกำจัดวัชพืชอย่างทันทีที่เสมือน “ การขำตัดตอนเกษตรกร/เกษตรกรรมไทยให้ไม่มีที่ยืน ” เป็นการไล่ชนบทออกจากไร่นา ทำให้โครงสร้างการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทยต้องเปลี่ยนแปลง ต้องจำใจลดพื้นที่การผลิตให้เหลือน้อยลง โดยเฉพาะรายย่อยที่ชีวิตปริ่มน้ำหรือจมน้ำอยู่แล้วจำต้องเลิกอาชีพ หรือจำใจเสี่ยงในการพึ่งสารเคมีเถื่อนเท่าที่จะทำได้ต่อไป การอ้างปัญหาทางสุขภาพต้องใช้ข้อมูลนานาชาติคือ FAO และ WHO และควรอ้างอิงกรณีประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเกษตรเขตร้อนชื้น มีรูปแบบการผลิตพืชแบบเดียวกับเราเป็นสำคัญ

อุปนิสัยของนโยบายเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืน ก่อนหน้านั้นในช่วงของรัฐบาล คสช.จนถึงปัจจุบันการกำหนดนโยบายเกษตรอินทรีย์ เกษตรยั่งยืน แทนการขับเคลื่อนนโยบายสากลสายกลางคือ “เกษตรปลอดภัย” ทั้ง ๆ ที่นโยบายเกษตรอินทรีย์ควรเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของระบบเกษตรกรรมของไทยเท่านั้น

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพียงประมาณ 10 % ของทั้งประเทศ และมีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับเนื่องจากวิกฤติภูมิอากาศ การเข้าสู่ประชากรสูงวัยของแรงงานภาคการเกษตร แม้จะมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาทดแทนได้บางส่วน รวมทั้งการไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการแปลงที่เหมาะสมได้อย่างทันการณ์ (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ประยุกต์ มก. 2554) ทั้งที่ภาคการเกษตรเป็นการใช้ฐานทุนแผ่นดินประเทศไทยเองในการสร้างผลผลิตภาพเพื่อการบริโภคในประเทศ กระจายงาน กระจายรายได้ของจำนวนประชากรภาคเกษตรอันเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ

ตัวอย่างแปลงผักอินทรีย์ที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

△ เทคโนโลยีการจัดการแปลงโดยการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอเพื่อลดการขังน้ำในแปลงปลูกอ้อย ทำให้ต้นอ้อยไม่ได้รับความเสียหาย และได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วยระบบ GPS Landplane (ขอบคุณภาพจากคุณธนัท ทรงเมธากฤตย์)

สะท้อนระบบการศึกษาการเกษตรกับวิกฤติเกษตรกรรมไทย เศรษฐกิจภาคการเกษตรของไทยได้ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่องช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ต่อมาถึงในปัจจุบัน ฉบับที่ 12 ในปัจจุบัน จะด้วยการเกิดสงครามการค้า เศรษฐกิจโลกที่ถดถอย ค่าเงินบาทที่แข็งค่า โดยความจริงเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นและซ้ำเลืกมาอย่างยาวนาน และเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย และผู้นำรัฐบาลแต่ละช่วงที่ผ่านมา

การอภิปรายของสมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย เรื่องทางออกที่ยั่งยืนของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศไทย โดยมีคุณชลพรรณ นารุสา เป็นผู้ดำเนินการเสวนา วิทยากรประกอบไปด้วย คุณศรัณย์ วัฒนธาดา คุณดุจเดือน ศศะนาวิน ศ.นพ.วินัย วนานุกุล คุณสมศักดิ์ สมานวงศ์ ศ.ดร.เจษฎา เต็มดวงบริพันธ์ ผศ.ดร.อาณัติ นิธิธรมยง เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2562 ที่ผ่านมานับเป็นการสื่อสารสังคมที่ทำให้เกิดความกระจำสำหรับผู้ที่เปิดกว้างในการรับรู้ข้อมูลในรอบด้านอย่างดียิ่ง ภาคเกษตรกรรมมีกลุ่มผู้นำในการสื่อสารการเกษตรสู่สังคมที่ดี (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.Kehakaset.com)

“การรับรู้ ร่วมมือ และปรับตัวต่อหายนะรอบด้าน” สำหรับสังคมไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต่ำ ไม่ทันการณ์และไม่ได้คิดล่วงหน้า ไม่ได้ร่วมกันแก้ปัญหาในระยะยาว โดยในยุคแห่งดิจิทัลชีวิตภาวะขณะนั้นนอกจากการเตรียมการและลงมืออย่างเป็นระบบแล้ว การร่วมมือเป็นหนึ่งในสิ่งเดียวเพื่อให้เกิดพลังคือหัวใจสำคัญที่จะทานโลกแห่งการพลิกผัน (disruptive) นี้ได้ ทุกประเทศที่มีเกษตรกรรายย่อยจำนวนมากแบบเดียวกับไทยและสามารถปรับตัวก้าวข้ามวิกฤติไปได้ก็คือการใช้ระบบกลุ่มสหกรณ์เป็นกลไกในการจัดการเพื่อทำ “เล็กให้เป็นใหญ่” ระบบการศึกษาในภาพรวมของไทยที่ผ่านมาไม่สามารถทำให้เกิดระบบคิดและปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้

“

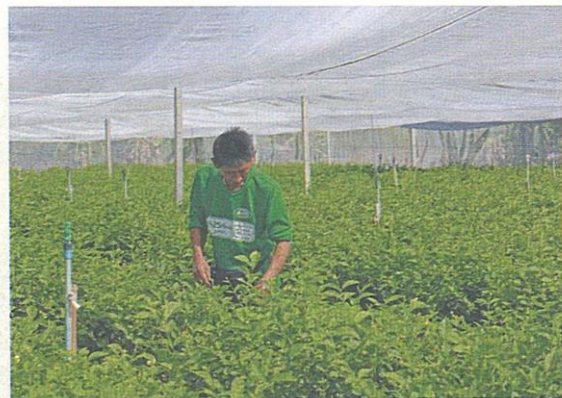
กรณีการแบน 3 สารฯ ไม่มีทางรวมกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาการเกษตรใดที่จะออกมาสื่อสารทางวิชาการแบบง่าย ๆ ในการที่จะให้ความจริงแก่สังคมผู้บริโภคให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างจริงจังแต่ประการใด เสมือนเป็นการสนับสนุนไสยศาสตร์เกษตรแทนวิทยาศาสตร์เกษตรที่มีการเรียนการสอนกันในสถาบันการศึกษาอย่างใดอย่างนั้น เป็นเรื่องแปลกที่สถาบันอุดมศึกษาการเกษตรของไทยขณะนี้ขาดทีมผู้นำทางสังคมอย่างไม่เป็นไป

”

เรื่องต่อไปที่จะขอฟุดถึงก็คือเรื่องไม้ผล

ขณะที่พืชหลักสำคัญ 6 ชนิด ทั้งอ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ข้าวโพด อยู่ในสภาพที่จะต้องปรับตัวสู่สมดุลใหม่ โดยหากนโยบายชีวมวลที่จะให้ชุมชนผลิตไฟฟ้าใช้ได้เองจากชีวมวลในหมู่บ้าน รวมทั้งนโยบายการเพิ่มไบโอดีเซล เอทานอล จะทำให้ราคาพืชหลายชนิดยกระดับรายได้ขึ้นอีกครั้งในอนาคต

สำหรับไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร เป็นพืชที่มีความเฉพาะทั้งพันธุ์ พื้นที่ การจัดการ(เทคโนโลยีและคน) ขณะนี้พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ อยู่ในสภาพที่จะต้องปรับตัวสู่สมดุลใหม่เช่นกัน การปลูกตัวของมะลิเด็ดดอกโดยจับเข้าโรงเรือนและเก็บเกี่ยวเฉพาะช่วงราคาคุ้มค่า ดังตัวอย่างในเคหการเกษตรฉบับนี้ นับเป็นตัวอย่างหนึ่งของการปรับตัวสู่สมดุลใหม่ที่น่าสนใจยิ่ง ประเด็นคือจะสร้างระบบกลุ่มและระบบการตลาดอย่างไรให้เกิดความยั่งยืน

△ การปลูกใหม่ของมะลิเด็ดดอก โดยจับเข้าโรงเรือนและเก็บเกี่ยวเฉพาะช่วงที่ราคาคุ้มค่า

เคหการเกษตรฉบับเดือนธันวาคม 2562 ได้ให้ข้อคิดในการจัดการไม้ผลาลงคือมะม่วง ลำไย ว่ามีแนวทางอย่างไรบ้าง สำหรับลำไยนอกจากเรื่องของการจัดการจังหวัดการผลิต การจัดการสุภาพสวนแล้วฤดูกาลเก็บเกี่ยวลำไยภาคตะวันออกฤดูนี้ปัญหาใหญ่คือชาวสวนจำนวนมากที่ยังไม่มีใบ GAP ที่ทางจีนเข้มงวด ไม่ยอมให้นำเข้าอีก ชาวสวนจึงต้องเร่งขอทำใบ GAP เป็นการด่วนเนื่องจากลำไยจะไม่สามารถรับซื้อลำไยจากสวนที่ไม่มีใบ GAP เพื่อส่งออกได้ ขณะเดียวกันลำไยปีนี้คุณภาพไม่สู้ดีนัก เนื่องจากภาวะวิกฤติภูมิอากาศและการจัดการสวนที่ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร การจัดการไม้ผลาลสำคัญ ๆ จึงต้องใช้ความรู้ในการจัดการที่ได้รูปแบบมากขึ้นกว่าเดิม

ทุเรียนยังมีโอกาสในฤดูหน้า ปี 2563 สำหรับไม้ผลเมืองร้อนที่เคยเป็นพืชของไทยเรา ขณะนี้กำลังเข้าสู่โหมดตลาด ยกเว้นชนิดที่มีเจ้าภาพและระบบการจัดการสวนเครือข่ายที่ดี เช่น กล้วยหอม ทุเรียนเป็นไม้ผลชนิดเดียวที่ยังมีลุ้นต่อไป เนื่องจากการขยายตัวของผู้บริโภคจีนที่ยังนิยมบริโภคทุเรียนไทย และยังคงมีนักธุรกิจจีนที่เข้ามาขยายการลงทุนในการสร้างโรงคัดบรรจุทุเรียนเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนเพิ่มจำนวนขึ้นต่อเนื่อง ทั้งภาคตะวันออกและภาคใต้ ข้อมูลเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2562 จำนวนโรงคัดบรรจุทุเรียน มังคุดที่ขึ้นทะเบียนแล้วประมาณ 450 ตั้ง กำลังขออนุญาตอีกจำนวนหนึ่ง กำลังถมดินและก่อสร้างโดยยังไม่ได้ออกอนุญาตอีกจำนวนหนึ่ง โรงคัดบรรจุเหล่านี้ได้ขยายไปยังถนนรอง เนื่องจากถนนเมนที่ดินราคาแพง เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเหล่านี้เป็นนักธุรกิจกลุ่มเดียวกัน โดยมีทั้งโรงคัดบรรจุที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ คือเมื่อหมดฤดูมังคุดทุเรียนของภาคตะวันออกก็จะย้ายลงไปทำงานต่อรับฤดูทุเรียนภาคใต้ซึ่งจะมีผลผลิตที่เพิ่มและขยายมากขึ้นและยาวนานมากขึ้นจากพื้นที่หลักของ จังหวัดชุมพรไปจนถึงจังหวัดยะลาถามว่าโรงคัดบรรจุเหล่านี้มีการเปลี่ยนชื่อหรือผู้ขายเป็นรายใหม่เข้ามาแทนบ้างไหม? ไม่มีครับ ใหม่ก็คือรายใหม่ที่เข้ามาใหม่และส่วนมากอาจเป็นการเช่าจากพ่อค้าไทยหรือร่วมลงทุนกันในส่วน

ถ้าดูจากบริบทของความคิดของผู้เล่นกลางน้ำ (นักธุรกิจชาวจีน) ในส่วนของโรงคัดบรรจุที่เชื่อมโยงอยู่กับตลาดในประเทศจีนปลายทางทำให้พอประเมินแบบเส้นตรงได้ว่า ทุเรียนปี 2563 ถ้าไม่มีปัจจัยอื่นมาทำให้สะดุดก็น่าจะยังร้อนไหลไปได้อีกแต่อนาคตต้องติดตามเป็นปี ๆ ไป

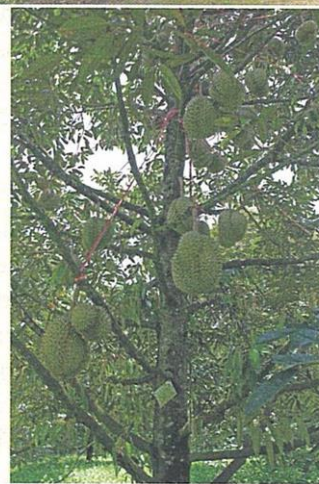
△ ยังคงมีนักธุรกิจจีนที่เข้ามาขยายการลงทุนในการสร้างโรงคัดบรรจุทุเรียนเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน

ทุเรียน ไม้ผลส่งออกที่ราคายัง △ > หอมหวานชวนให้มีการขยายพื้นที่ปลูกกันอย่างต่อเนื่องทั่วไทย

ผลผลิตทุเรียนปี

2563 ปัจจัยสำคัญที่จะต้องติดตามในเรื่องของทุเรียนในปีก็คือ ช่วงจังหวะการออกดอกและติดผล ซึ่งทราบว่าการออกดอกติดผลของทุเรียนตะวันออกปีนี้มีอย่างน้อยประมาณ 4 รุ่น ทำให้เกิดการกระจายปริมาณผลผลิต เป็นผลดีต่อชาวสวนที่ยังคงได้ราคาทุเรียนที่น่าพอใจ ส่วนโรงคัดบรรจุทุเรียนเพื่อส่งออก ทำงานได้ลำบากขึ้นในการรวบรวมผลผลิตให้ได้เพียงพอวันละ 2 ตู้โรงคัดบรรจุ เพื่อให้คุ้มค่าใช้จ่ายการตัดทุเรียนอ่อนในช่วงต้นฤดูก็น่าจะยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่หมดไป แม้สื่อวิเทศในจีนจะทำหน้าที่กระจายข่าวว่าทุเรียนเจ้าไหนเป็นทุเรียนอ่อนหรือคุณภาพดี เป็นตัวช่วยทางหนึ่งในแก้ปัญหาทุเรียนอ่อนปลายทางไปในตัวได้บ้างดังกล่าว

การขยายพื้นที่ทุเรียน อย่างไรก็ตามการขยายพื้นที่ทุเรียนในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาตัวเลขการขยายในพื้นที่ในเขตภาคใต้โดยเฉพาะลุ่มน้ำตาปี ไปจนถึงนครศรีธรรมราช สุดไปถึงจังหวัดยะลา จะมากกว่าภาคตะวันออก สิ่งที่ว่ากันก็คือการขยายพื้นที่การปลูกทุเรียนใน สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นประเด็นที่เราควรให้ความสนใจและศักยภาพของเขาคือขั้วเป็นก่อนเดียวกันแม้เป็นเรื่องที่ยากแต่สมควรทำในการรับรู้เรา แม้จะมีงานวิจัยของบางสำนักแต่เป็นเพียงงานรวบรวมข้อมูลแบบผิว ๆ จากหน่วยงานของประเทศนั้น ใช้ประโยชน์จริงได้ไม่มาก

ตัวเลขพื้นที่ปลูกอาจไม่ใช่ตัวเลขที่สัมพันธ์กับปริมาณผลผลิต/คุณภาพ กล่าวคือประเด็นการขยายพื้นที่ที่มากน้อยอาจไม่ได้สัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตและคุณภาพที่จะออกสู่ตลาด กล่าวคือทุเรียนเหล่านั้นเหลือรอดจนมีผลผลิตในแต่ละช่วงอย่างไร เนื่องจากทุเรียนอ่อนไหวต่อโรคจากเชื้อรา โดยเฉพาะไฟทอปธอรา แม้ในพื้นที่ใหม่จะมีโรคระบาดน้อยกว่าพื้นที่เก่าที่สะสมโรคเป็นเชื้อที่แข็งแรงไว้อย่างยาวนานก็ตาม รวมทั้งผลกระทบจากวิกฤติภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้นในพื้นที่นั้น ไปจนถึงระบบการจัดการสวนที่จะต้องอาศัยการดกผลถึงขั้นผสมผสานการปลูกที่ดีพอ ดังนั้นการคำนวณผลผลิตและพื้นที่ปลูกโดยใช้ทฤษฎีแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องยาก ควรใช้ทั้งข้อมูลดาวเทียม ข้อมูลการสำรวจเชิงพื้นที่โดยภาพถ่ายเพื่อสำรวจสุขภาพต้นทุเรียนในพื้นที่นั้นร่วมกับทีมวิเคราะห์ที่มีชำนาญการด้วย

วิกฤติภูมิอากาศ ประเด็นเรื่องวิกฤติภูมิอากาศซึ่งเคหการเกษตรได้นำข้อมูลงานวิจัยนี้มานำเสนอเป็นระยะๆ ภัยแล้งปีที่ผ่านมาจะรุนแรงอีกปีหนึ่ง โดยเฉพาะสวนที่อยู่ในเขตที่ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติหรือคลองเพียงพอ การใช้วิธีขุดสระจะมีน้ำใช้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น ไม่สามารถใช้ได้เพียงพอในช่วงที่ทุเรียนต้องการน้ำมากในช่วงขยายผลและพัฒนาผลที่แขวนอยู่บนต้นได้ อนาคตของทุเรียนตะวันออกจึงขึ้นกับว่าสวนใดอยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำเพียงพอหรือไม่ ยิ่งเมื่อการพัฒนาอีอีซีในภาคตะวันออกเกิดขึ้นเต็มตัว อนาคตของภาคตะวันออกจะเปลี่ยนโฉมเพราะปัญหาแหล่งน้ำที่จะต้องแย่งกับอุตสาหกรรมในอีอีซี.เฉพาะที่จังหวัดตราดเองจะเกิดสนามบินแห่งใหม่ในอีก 3 ปีข้างหน้า สนามบินและท่าเรือหลักของจีนจะเกิดขึ้นที่สีหนุวิลล์ในกัมพูชา การเดินทางไปต่างประเทศอาจไปขึ้นเครื่องบินที่กัมพูชา ไม่ต้องเดินทางมาที่สนามบินอุตะปะกา หรือสุวรรณภูมิโลกตะวันออกจะเปลี่ยนโฉมไป ทุเรียนอาจไม่ต้องส่งออกแต่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจัดปาร์ตี้ซื้อถึงสวนมากขึ้น

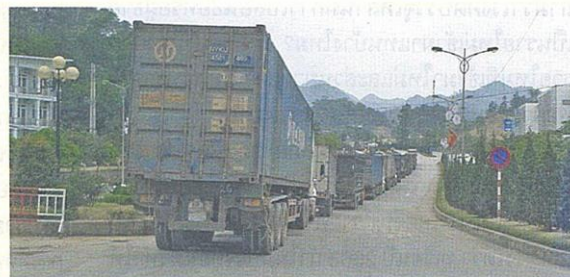

△ การขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนในเขตภาคใต้ มีพื้นที่ที่ปลูกใหม่และพื้นที่ที่เปลี่ยนจากสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมันมาเป็นสวนทุเรียน

△ ภัยแล้งเมื่อปี 2559 พบว่าชาวสวนตะวันออกที่น้ำไม่เพียงพอ ทุเรียนและไม้ผลที่ปลูกได้ยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก

อนาคตทุเรียนไทยในตลาดจีน เมื่อจีนทำการค้าด้วยระบบข้อมูล ทางการเงินได้จ้างกลุ่มนักวิจัยที่ดีอาร์ไอของไทยทำงานวิจัยทุเรียนใน CLMV เพื่อส่งให้หน่วยงานของจีน ขณะเดียวกันการวิจัยเรื่องโลจิสติกส์ทุเรียนที่ทำการศึกษาโดยสำนักวิชาทรัพยากรการเกษตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพัฒนาการเศรษฐกิจของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ข้อมูลยังไม่เสร็จสิ้น) คณะที่วิจัยของจุฬาฯ ได้พบงานวิจัยทุเรียนที่เป็นฉบับภาษาจีนเกี่ยวกับตลาดทุเรียนในจีน ข้อมูลนี้เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง แสดงถึงทางการจีนได้ติดตามศึกษาข้อมูลการผลิตและการตลาดทุเรียนที่จีนนำเข้า “แบบมีเจ้าภาพ” จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยว่าทุกก้าวในการตัดสินใจในการอนุญาตให้ประเทศใดนำเข้าทุเรียนสดไปขายยังตลาดจีนนั้นจะมีขั้นตอนที่แยบยลและชัดเจนเพราะ “มีเจ้าภาพ” อนาคตจีนครองโลกได้เพราะทั้งฉลาด เร็ว มีผู้นำที่ดี ระบบบริหารประเทศที่ดี

△ การขนส่งทุเรียนผ่านแดนสปป.ลาว และเวียดนาม อาจเป็นประเด็นหากด่าน 2 ประเทศนี้ไม่รีนไหลด้วยเหตุอะไรก็ตาม

▲ การจัดอบรมชาวสวนไม้ผล เพื่อขับเคลื่อนการทำมาตรฐาน GAP

ขุนและเนื้อในจีน ขณะนี้ผู้ส่งออกรายหนึ่งคือคุณสัณชัย ปรุณชัยศิริ ได้ไปเข้าพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมผิงเสียง เพื่อส่งขุนไทย ไปแปรรูปเป็นขุนและเนื้อบรรจุโดยใช้เทคโนโลยียืดอายุเพื่อกระจายตลาด ในจีน ลักษณะเดียวกับบริษัทของมาเลเซียที่นำรังนกดิบเข้าไปทำความสะอาดแล้วส่งเข้าไปในจีน การที่ทางการจีนไม่ยอมให้ขุนหรืออนาคต ทุเรียนและเนื้อจากต้นทางเข้าไปขายโดยตรง เพราะทางการจีนมีนโยบาย เพิ่มรายได้ (GDP) ของประเทศ วิธีคิดนี้เป็นวิธีที่ง่ายและเงินก็ทำได้ ในอนาคตก็จะมีทั้งขุน ทุเรียนทั้งจากไทยและจากเวียดนามเข้าไปแปรรูป เป็นเฟรชคัทเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการเข้าตลาดจีนโดยมีเครือข่ายผู้กระจาย สินค้าในจีนเป็นหุ้นส่วน ทั้งขุนและเนื้อ ทุเรียนและเนื้อเป็นการแก้ปัญหา เรื่อง “อ่อน” ไม่มีคุณภาพได้อย่างดี

นอกจากนี้ความเป็นไปได้ในการขนส่งทุเรียนทางเครื่องบินเข้าหามาแล้ว เป็นอีกช่องทางของการนำเข้าทุเรียนคุณภาพสูงส่งเข้าตลาดจีนในระยะเวลา อันรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้สนามบินอยู่ตะเภามีความพร้อมอยู่แล้ว

ความน่าเป็นห่วงของทุเรียนอยู่ที่ไหน เหตุการณ์ขณะนี้ตอบได้ว่าอยู่ ที่ต้นทางคือสวนและชาวสวนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเตรียมรับมือวิกฤติ ภัยแล้งหรือภูมิอากาศ การขอรับรอง GAP ซึ่งยังคงมีสวนอีกจำนวนมากที่

ยังไม่ได้ขอรับรอง GAP หรือขอแล้วแต่ยังต้องรอการ ตรวจสอบ ขณะเดียวกันงบประมาณกรมวิชาการเกษตรก็ยัง ต้องรอคอยการอนุมัติจากรัฐสภา ขณะนี้ทางผู้อำนวยการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จันทบุรี ได้ขอความร่วมมือจากบริษัท จันทบุรีศรีคลังเกษตร จำกัด ให้รวบรวม พนักงานส่งเสริมเคมีเกษตรของบริษัทต่างๆ รวมทั้งสถาบัน การศึกษาในท้องถิ่นช่วยระดมทีมงานออกไปช่วยตรวจสอบ ในขั้นต้นจากนั้นเจ้าหน้าที่สวพ.6 ก็จะเข้าไปบริการอีกรอบ เป็นขั้นตอนสุดท้าย นับเป็นการใช้ความสามารถนอกกรอบ ของ ผอ.สวพ. 6 ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไม่มีเคยมาก่อน

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน GAP ในทางปฏิบัติจริงนั้นส่วนใหญ่ชาวสวนยัง ไม่ได้ดำเนินการกัน นับเป็นความเสี่ยงประการหนึ่ง ที่จะทำให้การส่งออกทุเรียนไทยสู่ตลาดจีนสะดุดได้ เมื่อทางการจีนเข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะหากมีการตรวจ พบโรคและแมลงติดไป

สรุปอนาคตทุเรียนคงต้องติดตามแนวโน้มเป็น ปี ๆ ปัจจัยเสี่ยงที่คาดไม่ถึงยังมีอยู่ โดยประเด็นเส้นทางการ ขนส่งที่จะต้องผ่านด่านชายแดนทั้งลาว เวียดนาม การเพิ่ม ขึ้นของปริมาณผลผลิตของประเทศเพื่อนบ้าน เศรษฐกิจ ภายในประเทศจีนเอง ระบบการค้าระหว่างประเทศยังคง เป็นระบบผูกขาด (แม้ชาวสวนจะได้เงินสด) ไม่มีการเปิด L/C ตามระบบการค้าสากลทั่วไป การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของโรคศัตรูของเกษตรกรชาวสวนทำให้เกิดการแย่งซื้อ เพื่อเร่งนำไปขายทำกำไรในตลาดปลายทาง เป็นระบบการ แข่งขันที่มีโอกาสเกิดฟองสบู่ได้ง่าย แม้วงจรขาขึ้นของ ทุเรียนจะเป็นมายาวนานหลายปีแล้วก็อย่าได้นิ่งนอนใจ จุดยืนของชาวสวนคือ “คุณภาพ” เป็นสำคัญ

จากทัศนคติเกษตรกรไทย การขาดจิตวิญญาณในการรวมพลังกลุ่ม ความเข้าใจในการรับรู้และ ปรับตัวต่อพลังภายนอกที่คุกคามเข้ามา โดยเฉพาะพลังแห่งพญามังกรจีนที่ไทยเราควรประสาน ประโยชน์อย่างเท่าทัน ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่มีแต่จะเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงจากวิกฤติภูมิอากาศ การขาดทีมผู้นำประเทศที่เข้มแข็งและยึดโยงทางสังคมเกษตรกรรม/เกษตรกรอย่างเข้าใจ ความเสี่ยงจากภัยก่อการร้าย ความเสี่ยงจากภัยยาเสพติด ความเสี่ยงจากการฝ่าฝืนต่อม็อบถือ นับแต่เด็กจนสูงวัย จากทัศนคติเกษตรกรไทยอาจเป็น “เกษตรกรขอมบี้” (ธนากรแห่งประเทศไทย พ.ย. 2562) หรืออย่างไร

ทั้งท้ายโลกสวยและโลกแห่งความจริง เมื่อเข้าไปส่องดูในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หรือภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (ขณะนี้เป็นปีที่สิบปลายฉบับที่ 12) เมื่อสิ้นสุดแผน 20 ปีแล้วรัฐบาลตั้งเป้าไว้ว่า รายได้ต่อหัวของประชากรคือ 15,000 เหรียญ หรือ ประมาณ 480,000 บาท ประเทศไทยจะเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวิทยาการปัญญา นาโนเทคโนโลยี ยุคข้อมูลข่าวสารและปัญญาประดิษฐ์ เป็นประเทศที่มีความมั่งคั่ง มั่นคง ในทุกระดับ น่าอยู่ แข่งขันได้ในระดับโลก ไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

โดยในความเป็นจริงเราก็คงต้องใช้สติเพื่อให้เกิดปัญญาให้ตัวเราก่อนและลูกหลาน “อยู่ได้ อยู่เป็น พึ่งตนเอง” ได้อย่างไรเป็นสำคัญ

เปรม ฤ สงขลา

เดลินิวส์ 16 ธันวาคม 2562